

Vérvizsgálat - Vérvételtől a leletkiadásig

TARTALOM

- A vérvétel szükségességéről
- A vizsgálatok kiválasztásáról
- Az éhgyomri vérvételről
- A vérvétel eredményét befolyásoló tényezők
- A vérvételt megkönnyítő tényezők
- A vérvételről
- Vérvétel után
- Leletkiadás
- Mintavétel és laboratóriumi vizsgálat nem csak vérből történhet

A vérvétel szükségességéről

A laboratóriumi vizsgálatok nélkülözhetetlenek a betegségek kizárása, feltárása, és a nyomon követése szempontjából. A vérvétel feltérképezheti a szervezet aktuális állapotát, döntő segítséget nyújt a kezelőorvosnak a diagnózis felállításában.

Napjainkban, amikor a prevencióra érdemes nagy hangsúlyt fektetni, - a kötelező szűrővizsgálatok mellett- a vérvétel lehetőséget ad a betegségek korai felismerésére és kezelésük időbeni elkezdésére.

A szűrővizsgálatok segítségével a még lappangó, kezdetleges kóros folyamatokra is fény derülhet, mely a kezelés eredményességét növelheti. Az alábbi esetekben ajánlatos vérvételre menni:

- amennyiben az orvos küldi;
- kezelés monitorozása;
- orvosi beutaló nélkül, panasz/tünet esetén;
- bizonyos életkor felett; - egyéb rizikófaktorok esetén;
- évenkénti ellenőrzés, panasz/tünet nélkül.

A vizsgálatok kiválasztásáról

Az elvégzendő vizsgálatok kérhetőek a kezelőorvos javaslatára, de enélkül is igénybe lehet venni őket: a honlapon található árlista alapján akár otthonában is kiválaszthatja.

A mintavétel napján a vérvételi ponton további vizsgálatok kiválasztására is lesz lehetősége, melyben kollégáink szívesen állnak rendelkezésére. Választásának megkönnyítése érdekében vizsgálati csomagokat állítottunk össze, ezekből igényei szerint rendelhet.

Az éhgyomri vérvételről

A vizsgálatok egy részéhez éhgyomor szükséges.

A vérvételre általában a reggel 7 és 9 óra közötti időtartam a legalkalmasabb.

Az éhgyomorra történő vérvétel azt jelenti, hogy előtte 10-12 órán keresztül nem eszik a vérvételre jelentkező páciens. A mintavétel napját megelőző este kerülni kell a magas fehérjetartalmú, zsíros ételeket, könnyű vacsora fogyasztása javasolt csak.

A tartós éhezés is kerülendő, mert az számos vizsgálati eredmény változását okozhatja.

A következő vizsgálatok éhgyomri mintavételt igényelnek:

- alkalikus foszfatáz,
- koleszterinek, triglicerid,
- glükóz, illetve cukorterheléses vizsgálat,
- vas,
- összfehérje, albumin,
- húgysav,
- inzulin,
- kálium,

- kortizol
- stb.

Amennyiben valamilyen okból mégsem tartható be az éhgyomri vérvétel, akkor is célszerű úgy időzíteni az utolsó étkezést, hogy az 6 órával megelőzze a mintavételt, és az is csak könnyű, alacsony kalóriatartalmú étel elfogyasztása lehet.

A vérvétel eredményét befolyásoló tényezők

Az **alkoholfogyasztástól** a vérvételt megelőző 24 órán belül tartózkodni célszerű, mert hatására egyes vizsgálatok értéke változhat.

A **dohányzás** is befolyásolhatja egyes paraméterek szintjét (pl. CEA), így ez is kerülendő.

A **koffeintartalmú italok** (kávé, tea) fogyasztása a vérvétel reggelén szintén nem ajánlott, mert olyan hatóanyagokat tartalmaznak, melyek egyes szervek (vese, máj, gyomor) működését befolyásolják.

A **gyógyszerek** közül több hatással van az anyagcserére, a szervek működésére és zavarólag hathatnak a mérendő paraméterre, ezért ezek bevétele csak a vérvétel után javasolt.

Amennyiben a kezelőorvos véleménye alapján a szedett gyógyszer elhagyása nem jár egészségügyi kockázattal, azokat ajánlott a mintavétel után bevenni. A rendszeresen szedett gyógyszerek bevehetőek, beleértve pl. a szív- és érrendszeri betegségekre vagy pajzsmirigyproblémákra alkalmazottak, mivel ezek szerves részét képezik a beteg mindennapos életének. Ezekben az esetekben a páciens nyugodtan beveheti tablettáit a szokásos módon, hacsak a gyógyszer szedését elrendelő kezelőorvos nem rendelkezik másként.

Fizikai megterhelés - ami lehet egy intenzív edzés vagy egy megerőltető fizika munka a vérvételt megelőző napon – az egyes vizsgálatok eredményét (pl. LDH, GOT, CK) megváltoztatja, ezért azt kerülni kell.

A **menstruáció** érdemi változást nem okoz a vizsgálati eredményekben, de bizonyos vizsgálatok kivételt képeznek:

- a CA125 és HE4 tumormarkerek értékét, a belőlük számolt ROMA-score-t is befolyásolhatja a menstruáció, emelkedett értékeket okozva. Így ezek vizsgálatát nem tanácsos a menstruáció alatt igénybe venni.
- a vizelet-, székletvizsgálatot is érdemes a havi vérzéstől eltérő napokon végeztetni, merthogy megtévesztő eredményt okozhat a mintában talált vér.
- megjegyzendő, hogy nagyobb mérvű vérvesztés a hematológiai vizsgálatok (vérkép) értékeiben csökkenést okozhat, azonban ez nem mindig jelenik meg láthatóan az eredményekben.
- vannak olyan vizsgálatok, így pl. a női nemi hormonok (ösztadiol, progeszteron, FSH, LH), melyek meghatározását a menstruációs ciklus bizonyos napjain szokás elvégezni, a kezelőorvos döntése alapján. Tehát más értéket kapunk akár a menstruáció napjaiban, mint a ciklus egyéb időszakában.

A vérvételt megkönnyítő tényezők

- a vérvételt megelőző nap bőségesen fogyasszon folyadékot.
- a mintavétel előtt fél órával szintén igyon, szénsavmentes vizet, hiszen a kiszáradt, szomjazó szervezetben a vér besűrűsödik, ami nehezíti a vérvételt, ráadásul befolyásolhatja egyes paraméterek értékét.
- a vizsgálat előtt sétáljon, mozogjon egy kicsit (természetesen csak mértékkel).
- amennyiben száraz a bőrre, kenje be napi 3-4 alkalommal, ez csökkentheti a szúrásakor érzett fájdalmat.
- a vérkeringés fokozására a hideg kezeket melegítse a vérvétel előtt és lógassa a teste mellett, ez szintén alkalmas lehet a véráramlás elősegítésére.

A vérvételről

A vérvétel nyugodt, kellemes környezetben történik, képzett, több éves tapasztalattal rendelkező egészségügyi asszisztensek által.

A megbeszélt időpontban fogadják a pácienseket, így nincs szükség várakozásra, és sorbanállásra. Amennyiben hajlamos a szédülésre, ájulásra, nyugodtan jelezze kollégáknak, aki segíteni tud Önnek, mivel a vérvétel történhet fekvő testhelyzetben is.

Általában a könyökhajlat vénájából vesznek vért. Szúrás szempontjából itt helyezkednek el a legkedvezőbbben a vénák, valamint itt a legkisebb a fájdalom. Előfordulhat, hogy ez a véna nehezen található, vagy túl gyenge, ilyenkor a kézfejből vagy egyéb területről is történhet a vér levétele. A véna könnyebb megtalálását a felkar elszorítása, valamint a leszorított kéz ökolbe szorítása segíti. A bőr felületét alkohollal letisztítják és következik a szúrás egyszer használatos tűvel. A vérvétel enyhe csípés-szerű érzéssel jár, és csak pár percig tart.

Vérvétel speciális esete:

- **Cukorterhelés (OGTT)**

Elvégzésének leggyakoribb indokai: **inzulinrezisztencia vizsgálata, illetve (terhességi) diabétesz megállapítása.**

(Az OGTT rövidítés az angol Oral Glucose Tolerance Test névből ered, magyarul orális glükóz (cukor) tolerancia teszt).

Típusai

- **Terhelés 75 gramm glükóz elfogyasztásával;**
- **Étkezés utáni vércukor- (és inzulin) vizsgálat** (normál reggeli helyszínen való elfogyasztása utáni vércukor- és inzulinszint mérések különböző időpontokban).

Felkészülés a vizsgálatra

- A vizsgálatot reggel, éhgyomorra kell elvégezni, lehetőség szerint 7 és 9 óra közötti kezdéssel.
- A vizsgálatot megelőzően kb. 10-12 órával már kerülje a cukros, zsíros, nehéz ételek fogyasztását.
- A vizsgálatot megelőző napokban bőséges folyadékfogyasztás javasolt, és kerülje a nagyobb fizikai aktivitást.

A vizsgálat lépései

1. A teszt kivitelezése átlagosan **2 órát** vesz igénybe (a kezelőorvos javaslatától függően), mely alatt enni, inni, dohányozni, rágózni nem szabad, a fizikai aktivitást is kerülni kell. A 2 órát nyugalomban kell tölteni.
2. A vizsgálatot megelőzi egy éhgyomri vércukor ellenőrzés, melyhez ujjbegyes mintavétel szükséges. Ha a mért eredmény **7,0 mmol/l felett** van, a terhelés **nem végezhető el** (az érték felveti cukorbetegség fennállásának gyanúját). Amennyiben az ujjbegyes meghatározás eredménye 7,0 mmol/l alatti, **0. perces vénás vérvétel** következik.

Az eltérő mintatípusok miatt az ujjbegyes és a vénás éhgyomri vércukorértékek nem pontosan egyeznek! Az ujjbegyes mintavétel tájékoztató jelleggel történik.

Ezt követően kb. 2 dl vízben feloldva, **75 g glukózt** kell elfogyasztania 5 percen belül.

A vizsgálatához lehet citromot, citromlevet vinni, mely az oldat elfogyasztását kellemesebbé teheti, az eredményekre pedig nincs befolyással.

3. A vizsgálat során a vércukor több ponton kerülhet meghatározásra: a 0 perces értéken kívül jellemzően 120 perces értéket mérünk, emellett azonban indokolt lehet más időpontokban is, fél órás intervallumokban.
4. A vizsgálat alatt émelygés, szédülés, rosszullét, esetleg hányás is előfordulhat. Ezekről minden esetben tájékoztatni kell a vérvevő asszisztentst. Hányás esetén a vizsgálatot fel kell függeszteni, és egy másik időpontban lehet csak megismételni.
5. Amennyiben meg tudja oldani, kísérővel érkezzen.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy 14 év alatti gyermekek esetén nem végzünk cukorterheléses vizsgálatot. 14 és 18 éves kor között pedig csak szakorvosi javallatra, írásos dokumentum (pl. ambuláns lap, vagy beutaló) bemutatása után.

Vérvétel után

A beavatkozás után a vérvevő asszisztens a szűrés helyére steril tampon helyez, amit 5 percig szorítani kell, akkor is, ha ragasztással lett rögzítve a tampon. A szorítás megakadályozza a bőr alatti duzzanatot, vérömleny kialakulását (lilás-kék elváltozás). A vérvétel után mindig nyújtott helyzetben legyen a kar, addig amíg a vérzés teljesen megszűnik.

Leletkiadás

A vérvételi eredmény a vizsgálatok többségénél általában 24 órán belül érkezik meg az Ön által megadott e-mail címre, illetve bekerül az EESZT felhőbe. Azok a vizsgálatok, amelyek elkészülése több napot vesz igénybe, az árlistában megadott határidőn belül fog kiküldésre kerülni. *forrás: www.spektrum-lab.hu*